

TELEKI PÁL ORSZÁGOS FÖLDRAJZ-FÖLDTAN VERSENY

ORSZÁGOS DÖNTŐJÉNEK

FELADATLAPJA

8. osztály

2010.

Kedves Versenyző!

Kérünk, mielőtt elkezdenéd a feladatlap kitöltését, figyelmesen olvasd át az alábbi útmutatót!

ÚTMUTATÓ

A feladatlap megoldásához segédeszköz nem használható! Könyvet, térképet, mobiltelefont a versenyre bevinni nem lehet! A feladatokat tintával (golyóstollal) kell megoldanod! Mielőtt válaszolsz a kérdésekre, jól gondold át a feladatot!

Ne időzz túl sokáig egynél! Ha megakadsz, nyugodtan menj tovább! A kihagyottakra akkor térj vissza, ha már valamennyi kérdésen végighaladtál, és még van időd!

A feladatlap összesen 100 kérdést, illetve feladatot tartalmaz. Az egyes feladattípusok előtt útmutató található. Ezek tanulmányozása elengedhetetlen a helyes megoldáshoz.

A feladatok elvégzése után, a végleges válaszokat vezesd át az „Értékelő lapra”! Az „Értékelő lapon” már nem javíthatsz! Az átjavított válaszokat nem fogadjuk el! Törekedj az olvasható írásra!

**Minden helyesen megoldott feladat egy pontnak számít.
Az elérhető maximális pont: 100**

A feladatok megoldására 90 perc áll a rendelkezésedre.

Sikeres, örömteli versenyzést kívánunk!

EGYSZERŰ VÁLASZTÁS – INNEN-ONNAN

Útmutató: Ezek a feladatok egy kérdésből és 5 válaszból állnak. A válaszok közül mindig csak egy a teljesen helyes. A feladatmegoldás során ezt kell kiválasztanod és a betűjelét az „Értékelő lapon” „X” -jellel áthúznod!

1. **Hogyan jön létre a tengerparti pusztuló magaspárt?**
 - A. A Föld geomágneses ereje miatt leomlik a tengerparti magaspártfal.
 - B. A belső erők munkája révén leszakad a magaspárt.
 - C. Az erőteljes ár-apályjelenség és az erős hullámverés alámosása miatt szakad le a partja
 - D. A lemeztektonikai mozgások miatt.
 - E. A magaspárttól leszakadó jégárak miatt.

2. **Mit értünk hullámtér alatt?**
 - A. Az a terület, ahol a hullámok a magas- illetve a lapos parthoz kifutnak.
 - B. Az a tér, ahol a hullámok keletkeznek.
 - C. Áradáskor a vízfolyások medrét két oldalról kísérő, az év nagyobb részében vízmentes terület.
 - D. Az a partok előtt húzódó terület, ahol a hullámok megtörnek.
 - E. A folyó medrét elhagyó árnak az a tere, amit gátakkal fognak közre.

3. **Melyik kifejezés nem tartozik „a napsugarak hajlásszöge” fogalomkörbe?**
 - A. A felszín által kisugárzott hosszú hullámhosszú hősugarak dőlésszöge.
 - B. A földfelszínre közvetlenül érkező, hosszú hullámhosszú napsugarak és a felszín által bezárt szög.
 - C. A felszín által kisugárzott rövid hullámhosszú hősugarak dőlésszöge.
 - D. A földfelszínre közvetlenül érkező, rövid hullámhosszú napsugarak és a felszín által bezárt szög.
 - E. Azoknak a felszíni rétegeknek a dőlésszöge, amiket a napsugarak elérnek és felmelegítenek.

4. **Mi nem tartozik a lassú folyású, alföldi folyók kanyarulatképződéséhez?**
 - A. Sodorvonal.
 - B. Lapály.
 - C. Alámosott, pusztuló, homorú part.
 - D. Homokzátonnyal épülő, domború part.
 - E. Durva hordalék, görgeteg.

5. **Mi nem tartozik a talajvíz fogalmába?**
 - A. Ha felszínre kerül, akkor buzgár is táplálhatja.
 - B. Felszín alatti vizek legmélyebben elhelyezkedő változata.
 - C. Csapadékvíz táplálja.
 - D. A mélyben két vízzáró réteg között helyezkedik el.
 - E. Fölhalmozódását okozhatja a talaj alatti vízáteresztő kőzet alatt fekvő vízrekesztő kőzet elhelyezkedése.

6. **Melyik hegység nem tartozik az európai, variszkuszi rögökhöz?**
 - A. Francia-középhegység
 - B. Rodope
 - C. Skót-hegység
 - D. Vogézek
 - E. Lengyel-középhegység

EURÓPAI ORSZÁGOK JELLEMZŐ ADATAI, TÉNYEI, ÉRDEKESSÉGEI

Útmutató: A nagybetűvel jelölt európai országokra vonatkozó állításokat kell felismerned!
Először az állítást olvasd el, és azután keresd meg hozzá a megfelelő ország betűjelét! A helyes válasz betűjelét „X”-jellel húzd át az „Értékelő lapon”!

- A) Szlovákia
- B) Ukrajna
- C) Románia
- D) Ausztria
- E) Szlovénia

7. Országát a földközi-tengeri térsége miatt inkább Dél-Európához sorolják.
8. Magyar lakossága csak Hargita, Kovászna és Maros megyében alkot zárt tömböt.
9. Az Alpok és Dinaridák övezte országot északi és déli szomszédjaival együtt állandó, élénk kapcsolat fűzte Közép-Európához és a földközi-tengeri térséghez.
10. A fiatal gyűrt, kárpáti hegyláncai között nagy esésű folyói: a Vág, a Nyitra és a Garam hosszan elnyúló medencéket fűznek fel sorra.
11. Területének több mint fele szántóföld. Itt a legmagasabb az egy lakosra jutó szántóterület aránya Európában.
12. A sík- és dombvidéken folyó, istállózó állattenyésztése (tehenészet, sertéshizlalás) a szántóföldekről betakarított vagy külföldről importált takarmányokra (szója, kukorica) támaszkodik.
13. Városában, Nagyszombaton alapította meg Pázmány Péter az első magyar egyetemet.
14. Vorarlberg tartománya az ország textiliparának legfontosabb körzete.
15. Államalkotó népe a keleti szláv népekhez tartozik.
16. Egykori szász városaiban (Segesvár, Nagyszeben, Brassó) a hagyományos textil-, bőr és fáfeldolgozó iparát ma a sokoldalú gépgyártása megelőzi.

NÉGYFÉLE ASSZOCIÁCIÓ – EURÓPÁRA VONATKOZÓAN

Egy kérdésre négy válasz közül kell a helyes választ megtalálni! A helyes válasz nagybetűjét „X”-jellel húzd át az Értékelő lapon!

- A) Észak-Európa
- B) Dél-Európa
- C) mindkettőre vonatkozik
- D) egyikre sem vonatkozik

17. Országai kivétel nélkül az Európai Unió tagjai.
18. Az Észak-atlanti-áramlás jelentősen befolyásolja éghajlatát.
19. Hegységei közül több az Eurázsiai-hegységrendszerhez tartozik.
20. Mezőgazdaságában inkább a növénytermesztés dominál.
21. Többnyire germán eredetű nyelven beszélnek.
22. Nagy latifundiumok jellemzik.
23. Az erdőgazdálkodás magas színvonalú.
24. Több országban jelentős a halászat és a hajóval történő bérfuvarozás.
25. Vulkanjainak egy része jelenleg is aktív.
26. Az egykor kiirtott erdők helyét ma macchia uralja.

EGYSZERŰ VÁLASZTÁS – A MÉRSÉKELT ÖVEZETMEZŐGAZDASÁGÁBÓL

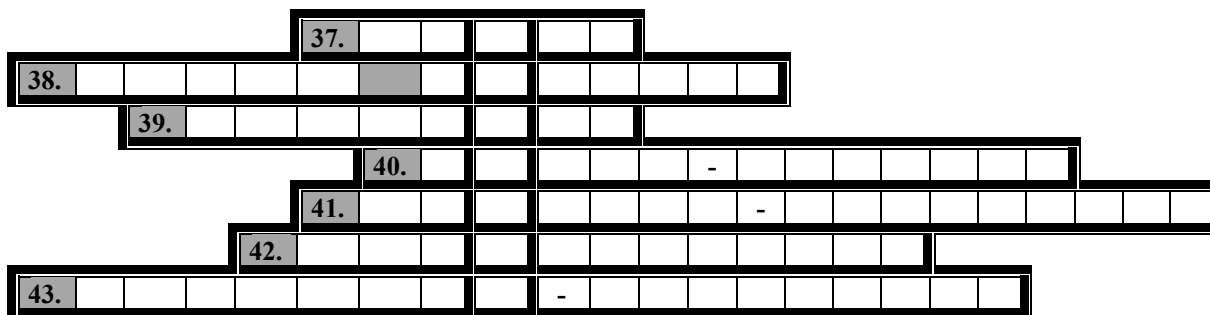
Egy kérdésre három válasz közül kell a helyes választ megtalálni!

A helyes válasz nagybetűjét „X”-jellel húzd át az Értékelő lapon!

- A) óceáni éghajlatú területek mezőgazdasága
 - B) nedves kontinentális éghajlatú területek mezőgazdasága
 - C) mediterrán éghajlatú területek mezőgazdasága
27. Jelentős a narancs-, citrom- és szőlőtermesztés.
 28. Legjellemzőbb a szálás- és lédús takarmányok termesztése, a tej- és a hústermelő szarvasmarha-tenyésztés és a baromfifuttatás.
 29. Jobb minőségű mezőgazdasági talaján búzát, kukoricát, cukorrépat termesztenek.
 30. Az étkezési szokások miatt a sertésenyésztés nem jellemző.
 31. Az éghajlat nem kedvez a szálastakarmányok termesztésének, ezért a szarvasmarhatartás jelentéktelen.
 32. A hűvösebb területek gyengébb minőségű talajain burgonya-, rozs-, árpatermesztéssel foglalkoznak.
 33. Észak-Németországban, Hollandiában jellemző.
 34. Dél-Németországban és Észak-Olaszország Pó-alföldjén terjedt el.
 35. Kelet-Spanyolországgra jellemző.
 36. Állattenyésztésben a juh-, kecske- és szamártartás dominál.

HAZAI TÁJAKON - REJTVÉNY

Útmutató: A Természetbúvár „Hazai tájakon” cikksorozatában megjelent egyik cikkhez kötődnek a kérdések. **Fejtsd meg a rejtvényt! Az „Értékelő lapon” is töltsd ki a megoldást!** Vigyázzál, ott már nem javíthatsz!

37. Laza összetételű üledékes kőzet, amely nagy mennyiségben rakódott le a Pannon-tengerben.
38. Ez a kő szegélyezi a balatonalmádi Köcsi-tó partját, a permében képződött.
39. A Balaton-felvidék legidősebb tanúhegye, Monoszló határában. Ennek bányaudvarában található a Dunántúli Regionális Kőpark.
40. Ez a képződmény a Füredi Mészköben képződött.
41. Legismertebb turisztikai látványossága a bencés apátsága.
42. Az a hely, az a sziklafal, ahol az Óvár-hegy vulkáni működésének nyomai fedezhetők fel, s amelyet egykoron a kijeji fejedelem udvarából származó ortodox vallású szerzetesek formálták át három csoportban sorokozó cellákká.
43. A Balaton-felvidék leghíresebb gejzirit képződménye, nevét a tömegesen rátelepülő aranysárga szépúzmóról kapta.

MAGYARORSZÁGI GAZDASÁGI INFORMÁCIÓK ÉRTELMEZÉSE

Figyelmesen olvasd el a következő szöveget, és nevezd meg a benne szereplő hibás információt, információtartalmakat az Értékelő lapon!

44. Hazai viszonylatban jelentős földgáztermeléssel rendelkezik az Alföld déli térségében: Algyő, Orosháza, Sarkad, Szeghalom, Gyomaendrőd és Hajdúszoboszló környéke.
45. A '60-as és a '70-es években nagymértékben visszaesett az alumínium termelése hazánkban, aminek egyik oka, hogy jóval a világpiaci ár fölött állítottuk elő a feldolgozásához használt villamosenergiát.
46. Hazánk kohászati üzemeit az Északi-középhegységbe és a Dunántúli-középhegységbe telepítették.
47. Mangánérc- és bauxitvagyonunk európai viszonylatban is gazdag.
48. A szőlőtermesztéshez hazánk éghajlati adottságai kedvezőek. A hőmérséklet, a napsütéses órák száma, a csapadékmennyisége és a délies lejtésű, a többféle ásványi anyagban gazdag mészkőfelszínnek lehetővé teszik a kiváló minőségű szőlőfajták termesztését.
49. A hazai sertésenyésztés területei egyenletesen oszlanak el az országban, ugyanakkor kimutatható a burgonyatermesztő körzettel való kapcsolatuk.
50. A főbb búzatermesztő területeink: Békés-Csanádi-lőszhát, Jászság, Nagykunság, Hajdúság, Nyírség, Észak-bácskai-lőszhát, Mezőföld, Kisalföld, Baranyai-dombság.
51. Cukorgyáraink sora zárt be a rendszerváltás után: Ács, Ercsi, Hatvan, Kaba, Kaposvár, Mezőhegyes, Petőháza, Sarkad, Szerencs, Szolnok.
52. Az Északi-középhegység vaskohászatát a környék vasérc, barnakőszene, a gyors folyású patakokkal hajtott fűjtatók és a korlátlan mennyiségben található mangánérc alapozta meg.
53. Dunaújváros kohászata a XX. században jött létre. A legfőbb telepítő tényezői: a Duna menti hajózási út, az ipari víz, a mecseki uránérc viszonylagos közelsége. Nem elhanyagolható tényező Budapest közelsége.

GONDOLATBAN MAGYARORSZÁG TÉRKÉPÉT FORGATVA - JÁTÉKOS FÖLDRAJZ

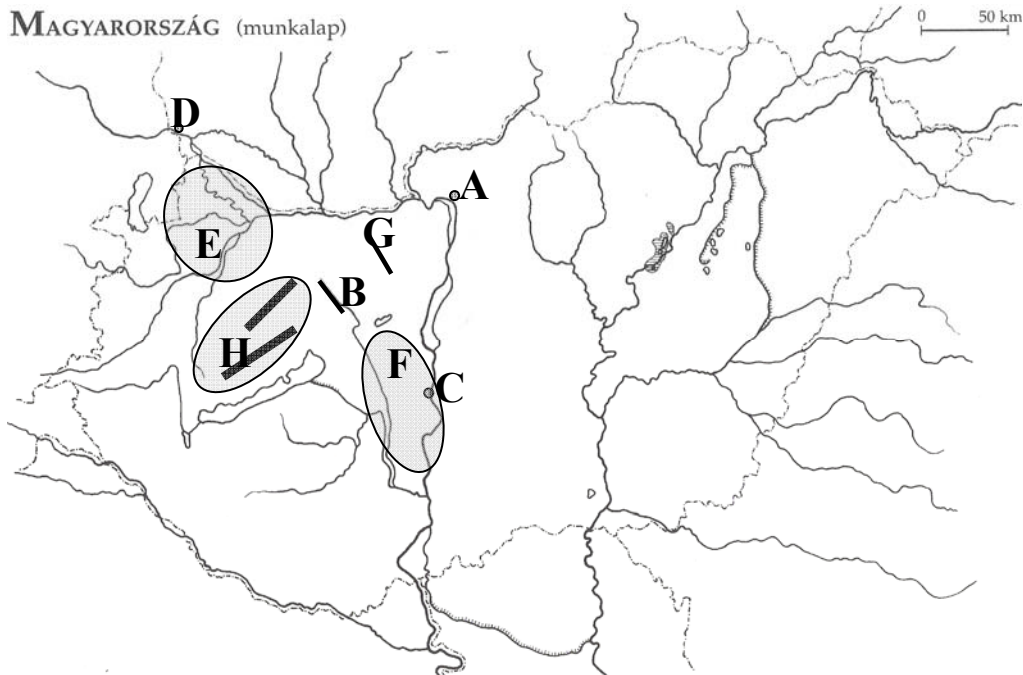
Egészítsd ki a szöveg üresen hagyott részeit!

Pozsonyból kétnapos osztálykirándulást szerveztek a 8. a osztálynak. Úti céljuk Dunaföldvár volt, ahová a Dunán hajóztak le.

54. Ez a város Pozsonytól irányban fekszik. A távolság légvonalban 210 km.
55. A hajó Magyarországon a Szigetköz elhagyása után irányba fordult.
56. Útközben megcsodálták a Dunántúli-középhegység távolban magasodó hegyeit, amelyet a Dunától felé láthattak. Emlékükben gyorsan felidéztek a DNy-ról ÉK felé haladva Dunántúli-középhegység tagjait.
57. „Legtávolabb a Tapolcai-medencét Ny-ról határoló húzódik ÉNy-DK-i csapásiránnyal.
58. A Tapolcai-medencét északról és keletről a két nagy vonulatra bomló tömege, ill.
59. a Balatont északról övező fogja közre.
60. A saktáblaszerűen feltöredezett Dunántúli-középhegységet először a Móri-árok szeli át ÉNy-DK-i irányban. Az árok K-i részén a emelkedik, s a Nagy-Csákány rögével tornyosul a Tatai-Bicskei-árok felé. Ez az árok a Móri árokkal párhuzamosan fut csak tőle keletebbre.

61. A Tatai-Bicskei-árkot ÉK-en a Dunához kifutva a keretezi, a Dunazug-hegység részeként.
62. A Móri-árok DK-i kijáratánál pedig a Zámolyi-medence terpeszkedik, a Dunántúli-középhegység legdélebbi középső tagját: a-et felfűzve.
63. Az előbb említett Dunazug-hegység tagjai közé tartoznak még a Pilisvörösvári-árkot szegélyező: ahol a Dunántúli-középhegység legmagasabb pontja, hasonló névvel 756 m-re emelkedik a tengerszint fölé, ill.
64. DK felé a Dunához kifutó és töréslépcsővel leszakadóhúzódik.
- A hajó időközben az Északi-középhegység szétfűrészelt vonulatai közé érkezett. E festői szépségű tájon a hegyek között vágott utat magának a Duna.
65. Ez a Dunakanyar, vagy más néven a
66. A folyó jobb partján a,
67. a bal partjánmagasodik.
68. A Szentendrei-sziget váci ívénél már irányba hajózott tovább a kiránduló kis csapat. Hamar Budapestre érkeztek, hiszen Vác és Budapest között csak 25 km a távolság. A hajó itt rövid időre kikötött, az osztály pedig kiszállt körülnézni.
69. Folytatva az utat dél felé, a legnagyobb dunai sziget: amellett hajóztak el.
70. Később megcsodálták a Mezőföld 50-60 méteres függőleges partfalát, amely a folyó partját kíséri. Délután megérkeztek Dunaföldvárra.

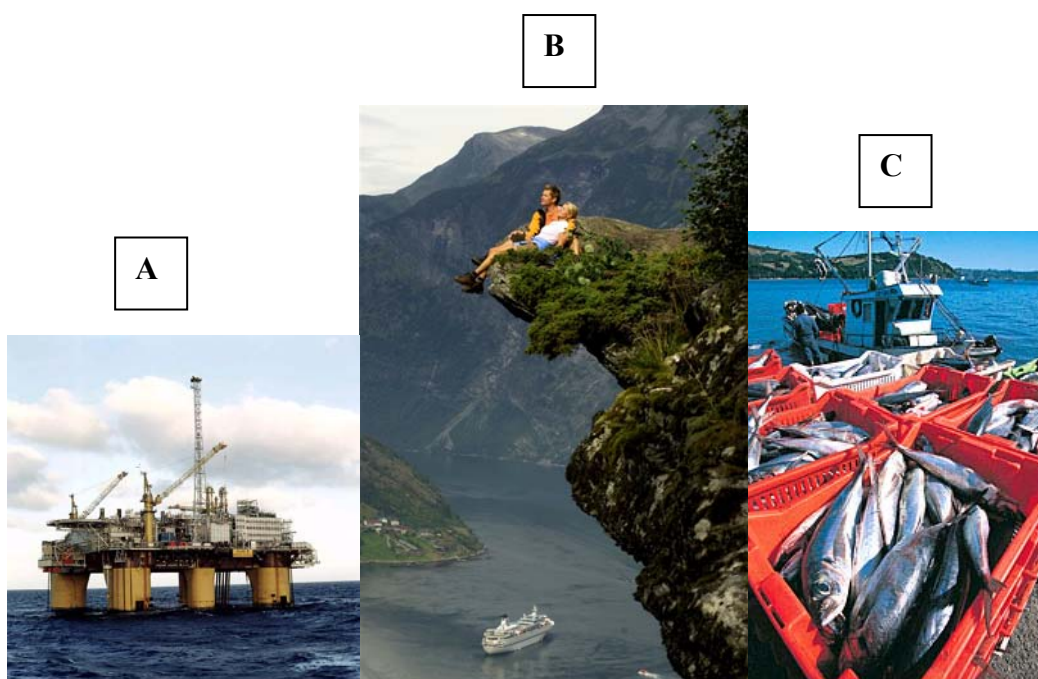
MAGYARORSZÁG (munkalap)

A leírás alapján azonosítsd be, ill. találd ki, és nevezd meg a térképen nagy betűkkel jelölt településeket, tájakat, nagytájakat!

71. A	75. E(nagytáj)
72. B	76. F.....(táj)
73. C.....	77. G.....
74. D.....	78. H

BESZÉDES KÉPEK – JÁTÉKOS FÖLDRAJZ

79. Találd ki! Melyik országról készültek a képek?
80. Milyen gazdasági tevékenységet mutat az A kép?
81. Milyen természeti képződményt fotóztak le a B képen?
82. Hogyan hívják a B képen látható idős hegységet, ami az ország középvonalában húzódik?
.....
83. Milyen származású ez a röghegység?
84. Melyik energiaforrás gazdagsága jellemzi ezt a hegységet?
85. Melyik hagyományos gazdasági ág jellemzi az ország életét? (C kép).....
86. Miért nem fagy be télen itt a partvidék?.....
87. Milyen éghajlata van a partvidéknek?
88. Hogyan nevezik viccesen Bergent jellegzetes éghajlata miatt?
89. Európa legészakiabb fekvésű városa itt található. Hogy hívják?
90. Melyik svéd ércet szállítják Narvik kikötőjéből?

RELÁCIÓANALÍZIS – EURÓPÁRA VONATKOZÓAN

A feladat egy-egy alárendelő, összetett mondat megvizsgálása. A két tagmondatot a *mert* kötőszó választja el. A helyes megoldáshoz el kell dönteni egyrészt azt, hogy a két tagmondat önmagában (azaz a másiktól függetlenül) igaz-e vagy hamis. Minden olyan tagmondat hibásnak tekintendő, amiben legalább egy hiba előfordul, akkor is, ha esetleg tartalmaz valós információt is. Ha mindkettő igaz, azt is meg kell állapítani, hogy van-e közöttük ok-okozati összefüggés, azaz az állító tagmondat tartalmát megfelelően magyarázza-e az indokló tagmondat.

Megoldás:

A válasz betűjele:	az első tagmondat	második tagmondat	ok-okozati összefüggés
A	IGAZ	IGAZ	VAN
B	IGAZ	IGAZ	NINCS
C	IGAZ	HAMIS	-
D	HAMIS	IGAZ	-
E	HAMIS	HAMIS	-

A helyes válasz nagybetűjét „X”-jellel húzd át az Értékelő lapon!

91. Az EU elsősorban csúcstechnológiai termékek gyártásában és értékesítésében maradt el Japántól és az USA-tól, *mert* az évtizedek óta elkezdődött szerkezetváltás lassabban és nehézkesen ment végbe.
92. Hazánk közlekedés-földrajzi helyzete igen kedvező, *mert* Európában elfoglalt központi helyünknek és a domborzatnak köszönhetően több jelentős tranzitút halad keresztül hazánkon.
93. Nyugat- és Észak-Európában a sertésenyésztéshez felhasznált takarmány sokrétű, *mert* a kukorica és a burgonya mellett a tejfeldolgozás melléktermékeit is hasznosítják takarmányként.
94. A bauxitbányák bezárásánál környezetvédelmi okok játszottak szerepet, *mert* a regionális karsztvízszint-süllyedés hozzájárult az értékes karsztforrások elapadásához.
95. Az agrárgazdaság nemzetgazdaságunk egészségét tekintve jelentős szerepet tölt be, *mert* a kelet-európai együttműködési rendszerek összeomlásával a magyar export fellendült.
96. Az EU energiainportja nem jelentős, *mert* az atomerőművek, valamint az északi-tengeri szénhidrogének fedezik a szükséglet nagy részét.
97. A Schengeni-egyezményhez tartozó országok belső határain megszűnt a vámvizsgálat, *mert* megerősödött az ellenőrzés az egyezményben nem szereplő országok határain.
98. Az EU népessége lassan gyarapodik, *mert* alacsony a természetes szaporodás.
99. A tengeri forgalom szempontjából az Atlanti-óceán északi medencéje a legjelentősebb, *mert* itt található a világ két legjelentősebb tengeri kikötője: az Elba torkolatában: Rotterdam, az amerikai kontinensen pedig Washington.
100. Az EU mezőgazdasága drágán termel, *mert* viszonylag drága a munkaerő.